

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

De Sanctorum Festiuitatibus Anni totius, & aliis solemnitatibus - Opvs
Novvum, Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue] Scriptoribus
plenißimum, cum occurentium fidei controuersiam tractatione Editio
Qvinta. Nvnc Demvm Integre Svppletæ, Concionibvs Per Octauam Vener.
Sacramenti ...

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1629

In Festo S. Francisci Confessoris.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56262](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56262)

listi, tu tribus pueris in fornace Babylónico refrigerio fuisti, tu deniq; tot tantaq; in terra mirabilia opera edidisti; in nos custodiã tuam recipe, tuere, & ab inimicis defende, imminenti periculo eripe, & in muris nostris excubias age. Tu fidelis fidelium protector & tutor, hominum inquisitor, atque animarum coram magni illius iudicis tribunali præsentator: tu qui iustitiã bilancem manu tenes, atque omnium actionum nostrarum merita ponderabis, cum animarum corporibus emigrauerint, & iam iam iudicio sustendã sunt, benigne eas admitte, placide bilanci impone, Deoque magno cum affectu præsentata, & vt paucis complectar, tu ijs esto propitius ac fauorabilis, felicitatem hanc igitur sperantes, toto vitæ tempore in hoc mundo te soleamus, expectantes interim donec in alio eiusdem compotes reddamur, ad quam Pater & Filius, & Spiritus sanctus nos deducere dignetur, Amen.

IN FESTO S. FRANCISCI CONFESSORIS.

Partitio.

1. De Natura verum operatrice.
2. De expositione textus Euangelicis.
3. De paruulorum exaltatione & superbiorum depressione.
4. De S. Francischi admiranda excellentia.
6. De utilitate ordinis incepti & propagati.

*Confiteor tibi Pater, Domine cæli & terræ,
quia abscondisti hæc à sapientibus & re-
uelasti ea paruulis, &c. Matth. 11.*

FIGVRA.

Gen. 12.

INTER admirabiles & illustres magni Patriarchæ Abrahamæ virtutes, hanc Apostolus Paulus in ea, quam Hebrais scribit, Epistola, in primis denotat, velut ceterarum originem, causam, & fontem; quod nimirum de Deo vocatus, & patri iussus solo egredi, & cognationem vniuersam deserere, Chaldæos idololatrias confestim deseruerit, & nesciens

quo tenderet, in viam se non minori prom-
ptitudine quam obedientia ilico dederit:
cumque spem instar anchoræ firmam, & so-
lidam in animo haberet deinde Dei promif-
sis aliunde niteretur, generose iter hoc susci-
piebat, credens posteros suos ac nepotes
stellarum instar multiplicandos, vt pote qui
prædestinatus erat multarum gentium ac
populorum pater futurus. Hoc ipsum inter
ceteras laudes & præconia, quæ in gloriosi
Patris S. Francischi vita leguntur, facile etiam
primum est, & neminem non in admiratio-
nem rapit, quod Abrahamæ cuiusdam instar, c-
lectus & vocatus cœlitus, vt multarum na-
tionum, id est, ordinum Religiosorum pater
foret, temporalia omnia dimittens, & à mun-
di huius patria factus profugus, paupertatis
iter quam perfectissime securus sit, solis Dei
nitens promissis. Propterea meruit, suum vt
femen, id est, spirituales filij & Religiosi per
vniuersas mundi partes diffusi ac sparsi im-
mensum multiplicarentur. Stauit ipse me-
cum hac super re vobiscum agere, auditores,
cum illius hodie recolatur festiuitas. Verum
spiritus cœlestis opem precibus gloriosissi-
mæ matris imploremus oportet; quam om-
nes vnanimi voce eam ob causam hac ratio-
ne, compellemus

AVE MARIA.

Quemadmodum magna illa mater natu-
ra in operum suorum pulchritudine, ex-
cellentia & perfectione plane se reddit admi-
rabilem, quotidie, vt ipsa ad oculum cer-
nere licet, terrarum, insignia & præstantia
creata de nouo producendo; ita non minus
admirabilis est ratio, quam in illorum pro-
ductione creationeque adhibet; adeo vt
agendi operandique eius modus non mi-
nus operatione ipsa sit admirabilis. Si enim
opificum operariorumque omnium in of-
ficinis suis artem & operandi rationem spe-
ctemus, comperiemus illos ad opus suum
agendum & effectus producendos, optima
semper solere media seligere & materias
conuenientissimas. Insignes quippe picto-
res, vt honorem sibi pingendo pariant, & o-
pera sua illustrata sint; & ad memoriam po-
tere;

I.
Natura in
modo ope-
randi admi-
rabilis est,
Artifices in
suis operi-
bus opti-
mas seligunt
materias.

sterorum transfusa, viuacissimos & perfectissimos quosque eligere colores assolent; ad imagines suas depingendas. Statuarius & sculptor marmora seligit quam lectissima & pretiosissima & alabastra quam nitidissima, ut ex iis statuas exculpat. Gemmarius non nisi elegantissimos seligit adamantes & pyropes, ut ex iis mobilia concinnet; & aurifex aurum quam purissimum, ad inaurandum, & auro argentea vasa inducendum.

Verum primaria illa artifex natura artem ut eludat, longe aliter facit: cum enim nobiliora, pretiosiora, & eminentiora efficere opera parat, eo & viliores materias ac media studio mihi videretur seligere, ut hoc pacto manifesto nobis infinita auctoris ipsius scientia pateat. Si in hortis florē aliquem ceutilium, rosam, violam, coronam impetialem, tulipam aliosque producere gessit; non nisi pauillum humoris terreni adhibebit; eque materia adeo abiecta hæc omnia produceret. Si etiam pretiosius quid efficere voluerit, & gemmas ac margaritas procreare, aut aqua aut rotis, mare ex aere diffuentis modicum vsurpat, è quo eandem congelescit, ac tandem suum quam elegantissime opus perficit. Denique si crystallum pellucidam efformatura sit, ex humore gelido eandem efformabit, cui parem efficere nullus vitriarius potest.

Eodem plane modo magnus ille natura auctor Deus in omnibus operibus suis admirabilis, faciens mirabilia magna solus; magnam Ecclesie suae potentiam patefacturus, simul infinitam sui ipsius sapientiam, non in florum modo & gemmarum pretiosarum, id est, sanctorum plurimorum, quos in Ecclesie suae horro adoptat sanctificat, plantat, & irrigat, productione se admirabilem reddit, sed in illorum producendorum ratione præcipue & quam maxime potentem & mirabilem se exhibet. Vti enim facere poterat, ac nihil omnino impedimento fuisset, si modo voluisset ut sancti, & electi sui, illustres sanguine scientia & doctrina seculi forent: itaque, assumere, quidquid in terra pulchrum, opulentum & splendidum apparebat, ut inde tam perfectas creaturas efformaret;

in eo tamen opere adhibere statuit, quidquid vilissimum, abiectissimum & probrosissimum in mundo erat, seligitque homines pauperulos, indigos, rerum ignaros, idiotas, nulliusque meriti ac contemptibiles quos deinde nobilitauit, ditauit, erudiuit, iustificauit, & principes, Ecclesieque suae fundamenta constituit.

Egregie hoc prosequitur apud Corinthios suos Apostolus dicens: *Videte uocationem uestram fratres, quia non multi sapientes secundum carnem, non multi potentes, non multi nobiles: sed quæ stulta sunt mundi elegit Deus, ut confundat sapientes; & infirma mundi elegit Deus, ut confundat fortia, ut non gloriatur omnis caro in conspectu eius.* Quasi dicat, Deus hac ratione ostendere voluit, non carnis hoc aut sanguinis, non potentie humane aut sapientie opus esse; sed puri ac simplicem diuinitatis effectum, & omnipotentie, & omniscientie supremi rerum omnium conditoris & architecti argumentum. Et consequenter suam in hoc exereere magnitudinem voluit, mundumque in admirationem rapere, dum magna paruis, potentia infirmis, & sapientia iis, quæ stulta mundus censebat, confundit.

Rogat non inepte Chrysostomus, quid in causa fuerit, cui Deo dilectissimus David bellum iniire, & Philistæorum ducem Goliadam aggredi, Saulis armis indutus, & ipsius etiam regis manibus armatus detrectarit? ac responderet, non tam id noluisse, quod hanc bellandi rationem ignoraret, aut hoc armorum pondus ferre non posset; quam quod Deo inspirante didicisset, nefas esse hisce armis indutum ad bellum proficisci. Si enim armis illis iniire cum prostrasset, victoria ex parte in Regia arma collata fuisset. Verum, cum sanctus hic adolescens solius Dei honore actus certamen adiret, hinc etiam illi soli prelij & victoriae gloriam voluit adscribi. Quamobrem vilissima & inutilissima instrumenta Deus etiam vsurpat, suam ut hoc pacto declaret potentiam.

Sic, ut Regem Egypti saxo duriores oppugnaret, & emolliret, arma non produxit, non hominum Angelorumque agmina in aciem protulit; sed ranas & muscas, om-

nium animalium abiectione collecta in Pharaonem immisit, quibus & ipsum, & vniuersum regnum eius euerteret & debellaret. Hinc Plaltes hæc admiratus mirabilia & nouam bellandi rationem canit: *Qui fecit magnalia in Egypto.* Vocat autem magnalia; quæ ipse Moyses legislator populo identidem proponit, de Dei potestate & mirabilibus loquens: *Ipse est laus tua, & Deus tuus, qui fecit tibi hæc magnalia, & terribilia, quæ viderunt oculi tui.* Eodem quoque modo loquitur Dauid Rex, Deiq; opera & mirabilia beneficia, quæ populo exhibuerat suo, admiratus, sic loquitur: *Faceretq; eis magnalia & horribilia super terram à facie populi tui, quem redemisti tibi ex Egypto.* Notate, ô docti, quæ in Egypto Deus opera patrauit, eiusmodi sunt armare ranas, mulcas in aciem producere, tenebras inducere, aquas in sanguinem conuertere, ab vno vocari *Magnalia*, ab alio *terribilia*: alibi etiam *horribilia*: vt hinc euident fiat, magnum illum Deum admirabilem, terribilem & horribilem se paruorum in productione reddere.

Multis Jericho conciderunt ad tubarum clangorem Jos.

Hinc est etiam, cur nemo non nisi admirando vel legat, vel audiat, quæ in Jerichontis expugnatione contigerunt, cum nimirum vrbs idololatria infamis, Deoque cæli refractaria, suisque in tantum confisa viribus, vt sexcentis hominum millibus sub Josue ductore ausa sit resistere, momento se muro exarmatam, & patula circumquaque ruina facta, hosti in prædam cessisse vidit, idque ad solum tubarum sacerdotalium clangorem. Neque enim vt potentiam suam & robur Deus Opt. Max. declararet, aduersus urbem hanc rebellem balistas aut arma contorquere voluit, sed inanem buccinarum sonitum, quod non nisi prælij incundi signum est, vsurpare.

Orbis vniuersus superatus ab indoctis piscatoribus.

Vt vero Allegoriis egrediamur, & liquido planoque sensu loquamur, idem ipse Deus vt mundum vniuersum sub imperij sui leges redigeret, infernisque potestatibus terrorem incuteret, aliis non est armis vsus quam crucis arbore. Nec vero Romanæ aquilæ aut signa tantum terrarum peragrarunt, torque retulerunt triumphos, quantos nudum crucis vexillum in Ecclesia ventilatum, & ter-

rarum angulos peruagatum est, & victorias reportauit. Adhæc vt omnium Philosophorum disputando ora obturaret, sapientissimis quibusque pudorem incuteret, monarchas omnes imperio frænaret suo, omnesque adeo mundi populos edoceret, homines selegit, imbelles, ignaros, stultos, obscuros, plebeios, piscatores piscarum & nauiculariæ innutritos; quibus & secreta sua detexit, & profundissima mysteria reuelauit.

Quos inter facile princeps & caput extitit magnus ille Patriarcha Franciscus, quem eximia scientia & simul gratia & virtute Spiritus sanctus imbuit, summo vt honori Ecclesiæ vniuersæ fuerit, permultos Christo populos acquisierit, multas fidei nationes asseruerit, animarum infinita millia conuertit, verbumque Dei tam sublimiter & docte annuntiat, vt vel vnica adhortatione, quæ in primo generali Ordinis totius Capitulo habuit, infinitam hominum multitudinem Deo lucratus sit, & concione finita, quingentos illorum, in ordinem suum receptos, sacra religionis veste donant. Hanc ob causam in eius honorem & decus, illustre hoc hodie Euangelium legendum decreuit Ecclesia: *Confiteor tibi Pater, quia abscondisti hæc à sapientibus, & reuelasti ea paruulis.* Hodie ergo ad vos, hæc de materia acturus in duo eam membra disperiat; primum quid Euangelium includat, generatim exponet, deinde hoc ipsum S. Franciscus adaptans, ad eius tandem elogia præconiaque dilabor.

Primo Euangelista orationes & sanctam Redemptoris cum Patre suo æterno sermonationem enarrans, hanc vt primariam, & maxime notabilem eius partem prodit, aitque eum quadam die dixisse: *Confiteor tibi Pater, quia abscondisti hæc à sapientibus, & prudentibus, & reuelasti ea paruulis.* Verba sane sublimia & diuina, quibus Jesus Christus, in quantum homo, Patri æterno grates agit, quod mysteria fidei, quoad Messiam aduentum, à Scribis ac Phariseis, Sacerdotibus & Pontificibus, qui Judææ sapientes erant, abscondit, eorumque cognitionem paru-

lis, id

his, id est, Apostolis, reuelari. Atque hæc est sancti Hieronymi expositio: *Gratias*, inquit, agit, & exultat in Patre Christus, quod Apostolis aduentus sui aperuerit Sacramenta, que ignorauerunt Scribae & Pharisei. Adeo, ut per sapientes hos, Legisperitos, Scribas & Pharisæos Moisaicos intelligi velit.

Secundo, aliqui verba hæc examinantes, & veram illorum expositionem inquirentes, & quinam hi sint, prudentes, & sapientes, quorum Redemptor hic meminit, indagantes; volunt per eosdem veteres Philosophos, qui illustrati apud reuocatos sapientiae nomine floruerunt, & apud externos Sapientium titulum famamque adepti sunt, denotari: huiusmodi fuerunt vetera illa oracula & illustrata lumina; quos septem Græciæ Sapientes appellauit antiquitas; quibus tamen omnipotens ille Deus fidei suae sapientiam & veritatis mysteriorum suorum cognitionem denegauit, iuxta illam Euangelij gnomen, *Abcondisti hæc à sapientibus*.

Tertio aliam interpretationem procedentes, alij eamque obtrudere conati, asserunt Sapientibus hæc & prudentibus Patriarchas veteres & Prophetas esse adubratos, quibus Mesiæ aduentum Deus abscondit; eo quod corporeis eum oculis minime aspexerint. Ad quod alludens Seruator ipse Judæis tum uicentibus aiebat: *Beati oculi, quia uident, que uos uidetis: multi enim Reges & Prophetae uoluerunt uidere, que uos uidetis, & non uiderunt*: hæc uisio semper iis negata fuit, iuxta illud Euangelium: *Abcondisti hæc à sapientibus*.

Quarto, sanctus Augustinus in alia secedens, & ab aliorum desectens opinionibus sibi persuadet, per sapientes illos non omnis generis sapientes, sed insolentes duntaxat & superbos, qui seipsos ut mundi credunt oracula, & ut tales vulgo habentur, intelligi oportere: per paruulos autem captendos humiles. Eiusdem est opinionis magnus Gregorius, ex hoc loco comprobans, superbiorum à Deo oculos non aperiri; nec mentes illuminari ad mysteriorum eius ueritatem perspicendam, iuxta illud Euangelicum: *Abcondisti hæc à sapientibus*.

Quinto, præter omnes antereatos fuere & alij, qui per sapientes hos & prudentes, Interpretum genuine exprimi crediderunt mundi huius ratio politica. Est enim quoddam in mundo sapientiae genus, quod mera apud Deum est stulticia. Et de hac uerisimile sit olim locutum esse in Prouerbiis Salomonem: *Sapientia hominum non est mecum, & noui scientiam Sanctorum*: perinde ac si dicere uellet: Astutiam illam & prudentiam humanam, quam ut illustrem & profundam quandam sapientiam mundani admittantur ac suspiciunt, plane ignoro: sed eo, quo sancti & iusti sunt & hæcenus fuerunt, modo sapiens & prudens sum. Humana sapientia est nosse & uelle proximum circumuenire, rem suam per fas & nefas agere, tempori omni se assingere, dissimulare posse tempore, & loco, aliquando item assentare; uerbo ut dicam, est omni ratione, etiam illicita peccatumque includente secularia ac terrena sectari.

Stolidam hanc sapientiam egregie explodit S. Jacob. Apostolus sic scribens: *Non est enim ista sapientia descendens de sursum à Patre luminum, sed terrena, animalis & diabolica*. Hanc ipsam & Deus abhorret, & uelut abominandam execratur, per Apostolum dicens: *Perdant sapientiam sapientum & prudentiam prudentum reprobo*. His ergo pater æternus sua non patefacit mysteria, prout præfenti in Euangelio dicitur, *Abcondisti hæc à sapientibus*.

Patri ergo suo Redemptor gratias agit & confitetur, quod paruulos, id est, paruulis per similes, pauperes, indoctos, ad Euangelij promulgationem, fideique per uniuersum terrarum, orbem disseminationem, relictis sapientibus & neglectis, qui humano iudicio cæteris anteferendi ac præponendi uidebantur; selegit, quasi diceret: *Quam humillimas tibi, Pater æterne, grates & ago & habeo, quod sapientibus ac sciolis mundi huius mysteria tua cælis paruulis autem, stupidis & indoctis hæc ipsa manifestaris, eligendo, scilicet pauperes & plebeios Apostolos, eosque sapientia quadam cælica illuminando, ut hæc eadē posse per omnem qua pater orbē diffunderent & annuntiant.*

Natiuitas Sic factum est, vt Dei filio in Bethleem
 Chosim-nascente, Scribas, Phariseos, Sacerdotes,
 gnates la- Pontifices, Regem & omnes Iudæe prima-
 tuit, & pa- tes, eiusdem natiuitas latuerit, & solis illa
 storibus in- pastoribus, in montibus super grege suo ex-
 notuit. cubantibus, innotuerit: quos sic Angelus af-
 Luc. 2. fatus est: *Annuntio vobis gaudium magnum,*
quia natus est vobis hodie Saluator. In quæ ver-
 ba sic scribit D. Cyprianus. *A sapientibus, inquit,*
*Et prudentibus non querit testimonium, qui paru-
 lus seruetur.*

Huc egregie facit, quod in Prouerbiis Sa-
 lomoni legitur: Sapiencia cum mensas in-
 struxisset, epulumq; lectissimum adornasset
in fine ancillas, vt vocarent ad arcem extruen-
 dam non diuites, & potentes, sed paruulos,
 quique minus possidere sapientiæ videban-
 tur. Hæc vero sunt inuitantis verba: *Si quis*
est paruulus, veniat ad me, & insipientibus locus
est: Venite, comedite panem meum. Quid sibi
 vult porro, sapientiam idiotis & paruulis ad-
 eo se lenem & benignam exhibere, & ma-
 gnates, & mundi sapientes deprimere? vt sci-
 licet manifestum fieret, sublimium ac diui-
 norum mysteriorum cognitionem, quæ
 vera est cæli sapientia, celebribus oratou-
 bus aut profundis Philosophis mundi hu-
 ius non te fieri, sed humilibus duntaxat, iis-
 que qui simplicitate sua ignorantiam me-
 ram præferunt, vt idiotas ac rudes se gerunt,
 & velut stolidi in hoc mundo reputantur.
 Sic Apostolus Paulus insanire dictus est à
 Festo Præside, & Dauid rex habitus vt fa-
 tuus ab Achis purpuratis; & vero ipse Dei fi-
 lius ab Herode vt stultus & emoræ mentis
 explosus.

Mundus porro & Deus iudicio inter se
 nimium quantum dissident, illorumque
 opiniones plane inuicem discrepant: quod
 ille bonum iudicat, alteri vt malum displicet;
 quod ille, vt veritatem docet, hic vt menda-
 cium sugillat: denique quidquid in terris
 vt prudens & insigniter sapiens habetur, in
 cælo vt mera stultitia & fatuitas reputatur:
 à contra vero illos, quos mundus pedibus
 proterit, & velut fatuos explodit & subsan-
 nat, Deus permagni facit, summis honori-
 bus exornat, vt sapientes Philosophos cre-
 dit, suaque illis mysteria & arcana commu-
 nicat.

Declarare hoc Dauid rex voluit, cum
 sic Deum alloquitur: *Declaratio sermonum*
*nuorum illuminat, & intellectum dat paru-
 lus.* quod sic à D. Hieronymo transfertur:
*Ostium sermonum tuorum lucidum docet paru-
 uulos.* Sola namque humilitas veritatis
 ianuam & aperit & illuminat. Vnde non
 inscite Gregorius in Moralibus: *Lumen*
*intelligentie humilitas aperit, superbia abscon-
 dit.*

Joannis quarto Samaritana communi
 loquendi mundanis modo vsa, Christum sic
 affatur: *Puteus alius est, neq; in quo haurias ha-
 bitus.* Mulier hæc non nisi de puteo Sichimi-
 tico loqui intendebat, cuius altitudo oppi-
 danis omnibus satis perspecta erat: sed alle-
 goricus illorum verborum sensus longius
 tendebat. Et vero mysteriorum fidei puteus
 admodum profundus est, ingens eadem a-
 byssus sunt; quorum elicere veritatem & no-
 titiam assequi superbi & arrogantes neque-
 unt. Et tamen doctissimi sunt & multis ab-
 undant literis, sunt tamen in iis, quæ ad sacra
 mysteria spectant, imperitissimi, & maxime
 ignati.

Esaias Propheta rem tangit egregie, sed
 maledictione simul intentata, *Va, inquit, qui*
*sapientes essetis in oculis vestris, & coram vobismet-
 ipsis prudentes.* quibus ipse verbis sapientes
 mundi huius depingit: suo namque hi iudi-
 cio oracula videntur, Philosophos se ere-
 dunt, cum tamen meræ sint pecudes: sta-
 tera illorum fallax est, vanitas ipsis impo-
 nit, ac suo ipsi falluntur iudicio; ignorantia
 ipsis videtur esse sapientia, mendacium
 veritas, vitium virtus, & impudentia hu-
 manitas, quos hoc modo sugillat Jeremias:
*Quomodo dicitis, Sapientes nos sumus; & lex Do-
 mini nobiscum est? vere mendacium operatus est*
stylus mendax scribarum. Omnes hæretici,
 omnes Philosophi, mundani omnes sape-
 re se iactant, sed verba illorum menda-
 cia, scripta falsa, & calami illorum non nisi
 blasphemias & mendacia conscribunt. ab-
 est quippe ab iis veritas & ipsa mysterio-
 rum cognitio; nam abscondisti hæc à sapienti-
 bus.

Voluit scilicet Dominus pauperes & hu-
 miles discipulos suos esse præcones & cubas
 Euan.

Euangelij sui promulgationem per orbem denuntiatus; non autem turgidos & insolentes Phariseos aut Synagogæ Judaicæ scribas. Samuel in regem Israel è filiis Isai aliquem vncturus, domum eius ingressus, oculos ilico coniecit in natu maximum Eliab, virum facie honesta & decora, formaque digna imperio, & proceritate corporis eximia. His ergo exterioribus perfectionibus captus Propheta, Deum confestim consulit, num hic ipse in Regem, cœlitus diuino decreto assumptus, vngendus esset. Verum dubitanti mox Deus responderet: *Ne respicias vultum eius, neque altitudinem stature eius, quoniam abieci eum.* Eodem plane modo, cum Euangelium orbi annuntiandum esset, eiusdemque præcones deligendi, videbat quidem Redemptor Phariseos, Scribas, nobiles, Principes, aliosque scientia & aliis dotibus insignes, dignitate sublimes, & altum erectos, exterius præstantes & dignos, quique idcirco ab omnibus suspiciebantur & colebantur: eos ipsos tamen negligendo præterit, neminem illorum ad hoc muneris delegit, sed ad vnum omnes cōtempnit: paruulos vero vnxit, euexit, & ad cultum ministeriumque suum assumpsit.

Poterat quidem Redemptor vasa seligere honorata, quæque omnes vt aurea suspexissent, quibus mysteriorum suorum thesauros includere potuisset; sed terrea sola ac fictilia cooptauit, eaque aureis anteposuit, paruulorum & plebeiorum, non autem illustrium aut splendorum opera hac in re vsus. Qua in metaphora mihi Doctor Gentium præit, Corinthiis scribens: *Deus, qui dixit de tenebris lucem splendescere, ipse illuxit in cordibus nostris ad illuminationem scientia claritatis Dei in facie Iesu Christi. Habemus autem thesaurum in sum in vasis fictilibus vt sublimitas sit virtus Dei & non ex nobis.* quasi dicat, Magnus ille Deus omnipotens, qui iam inde à mundi incunabulis tenebras, quæ super faciem abyssi erant, luminis splendore dispulit ac dissipauit, dicens: *Fiat lux, & facta est lux;* is inquam ipse, etiam cotidium nostrorum tenebras effugauit, Euangelij sui nobis mysteria reuelauit, inque nobis, vt in vasis quibusdam ficti-

Besset tom. 3. De Sapientia,

libus (eramur etenim omnes plebeij ac terræ filij) diuinitatis arcana, & Ecclesiæ suæ Sacramenta recondidit, etsi in vasis eadem aureis, argenteis, gemmatisque reponere potuisset, Philosophis, Aristoteli, Platoni, Socrati, aliisque mundi huius Sophis, qui orbis aurum, argentum, ac pretiosissimæ gemmæ quodammodo hominum opinione erant, illa communicando, sed aliter facere maluit, vt hac ratione summa Dei potentia elucelceret, & vt rei sublimitate, magnitudine & excellenti per spectata de auctoris ipsis virtute fieret iudicium, ac nemo sibi persuaderet hæc sibi ascribenda aut à se proficisci. Atque hoc est, quod Euangelium significat, dicens: *Et reuelasti ea paruulis.*

Per paruulos hos semper humiles accipio, atque ita omnis Sanctorum Patrum chorus accepit. Vbi enim est humilitas, animique demissio, ibi & sapientia & scientia. Vnde & hoc ipsum apud Salomonem *Prou. 11.* ceu Proverbium legitur: *Vbi humilitas, ibi sapientia:* quod à suo ipse didicerat parente, qui dudum ante cecinerat: *Testimonium Domini fidele, sapientiam præstans paruulis.* Humilitas porro vna illarum est alarum animæ piæ datarum ad mundi persecutiones declinandas, & in auiam contemplationis solitudinem auolandum. In huius rei figuram est, quod in Apocalypsi *Apoc. 3.* *duæ mulieri datæ* leguntur *ala,* dum Draco terribilis illi immineret, vt *volaret in desertum,* inque tutum sese reciperet. Etsi autem mirabilis hæc mulier stellis redimita, & sole vestita Ecclesiam, vel gloriosam Virginem Deiparam denotet; animam tamen fidelem etiam representat, quæ duabus accincta alis, humilitatis inquam, & paupertatis vtroneæ, ceteris superuolat, ad perfectionem contendit, & à mundi fraudibus & diaboli persecutionibus ac tentationibus facili negotio se subducit. Humilitas ergo vera Christianorum est Philosophia, cœlestis sapientia, & scientiarum schola, etiam è Redemptoris mente dicentis: *Et reuelasti ea paruulis.*

Docet id ipsum & Esaias quam perspicacissime, per modum egregiæ quæstionis, *Gggg* quam

Deus humiles præposuit mundi Sapientibus.

III.

Prou. 11.

Psal. 118.

Apoc. 3.

Humilitatis commendatio.

Esaï. 12.

quam his proponit verbis: *Quem docebit scientiam, & quem intelligere faciet auditum?* id est, cuius tanta hoc in mundo futura beatitudo, quem cœlestem Deus sit sapientiam edocturus, cui sua aperiet arcana, cui diuina reuelabit mysteria? Cui quæstioni mox respondet dicens: *Ablactatos à lacte, auulsos ab ubris, &c.* Anne consentaneum videatur, suorum mysteriorum magnitudinem paruulis etiam fasciatis, adhuc in cunis agentibus, iudicio adhuc destitutis, Deum reuelare? sed metaphoricè hæc capienda sunt, dicendumque, solos humiles, qui per ablactatos hosce intelliguntur, (viuunt enim vt pueri, innocentem vitam agunt, omnis sunt nequitia expertes, & à voluptatum carnalium, deliciarumque mundanarum vberibus auulsi) illos inquam solos arcanorum cœlestium participes fieri, solis illis secreta pandi diuina, ac Deum mysteriorum suorum scientiam patefacere.

Humilium
imago in-
fantis.

Lib. de Ciu.
Fidei ima-
go apud
Romanos.

Scribit in libris de Ciuitate Augustinus Africæ decus, Romanos vt maxime supersticiosos fidei templum crexisse, & inibi eiusdem imaginem sic expressisse. Pinxere senem canitie venerabilem & annis promissa & niuea in umbilicum barba, citharam manu, & ad pedes puerum habentem; quem citharam pulsare docebat. Magister ergo senex, discipulus puer: ille annis grauis, hic in ætatis incunabulis constitutus. Veteris huius imaginis expositionem prætereuntes, quoniam propoliro nostro neuiquam quadrat, hoc dicamus, illam cum Esaïæ verbis optime coincidere, dicentis, non alios Deum habiturum discipulos, quos suam doceat sapientiam quam infantes nuperrime iam ab vberibus auulsos. Et sane videbantur hoc in Esaïa Romani legisse: paruulos enim fidei in discipulos assignando denotabant haud dubie, huiusmodi esse debere illos, qui Dei subire ludum volunt, illiusque mysteriorum esse discipuli, secundum hæc Euangelij verba: *Et reuelasti ea paruulis.*

Permagna sane admiratione dignum inueniet, si quis secum animo voluat, quam

Deus in Ecclesiæ militantis administratiōe vtatur ratione diuersa ab ea, qua triumphantem dirigit ac moderatur; nam nimum quantum inter se discrepant. In triumphantem enim, vt in Hierarchia sua cœlesti docet magnus Dionysius, Angeli superiores purificant, illuminant, & perfectionem dant inferioribus. Deus quippe mysteria sua reuelat superioribus, ac primæ hierarchiæ Angelis, Cherubinis inquam Seraphinis, & Thronis; illi vero aliis inferioribus & minoribus; atque ita de manu in manum, de ordine in ordinem, diuinæ reuelationes à superioribus primum dimanantes, subalternatim deinde ad inferiores descendunt. At in militanti longe alia politia est, & administrandi ratio: in hac quippe minimis omnium atque infimis sua Deus mysteria reuelauit, vt eadem deinde superiores, magnates, & sapientes edoceant. Et si vero horum omnium ratio sufficientissima esse queat, quod Christus mox subiungit: *Ita Pater, quoniam sic placitum fuit aere: in solum, Dei beneplacitum, & puram liberamque eiusdem voluntatem hæc omnia transferendi, Apostolus tamen aliam reddit dicens: infirma mundi elegit Deus, vt confundat fortia, vt non gloriatur omnis caro in conspectu eius.* vt scilicet in desummi Numinis potentia pateat, ac nemo sibi persuadeat hoc ab humana virtute proficisci, eoque veniat præsumptionis, sibi vt inde aliquem honorem & gloriam arroget. Idcirco Redemptor ait: *Et reuelasti ea paruulis.*

Hiscè verbis iugulantur & cōdemnantur Humana audaces, superba & turgida nonnullorum damnatur præsumptiones cogitationesque, in Dei curiositas, arcana ingredi, mysteriorum eiusdem profundissimas abyssos penetrare, & sapientiam ex se incomprehensibilem comprehendere cupientiam; qui curiositatis turbine abrepti, & scire permulta auidi, numquam non interrogant: Ad quid hoc? cur illud? inque De negotiis, consiliis & arcanis tam libere suam ferunt sententiam, & pro libitu iudicant, ac si eidem æquales forent, & eiusdem cum ipso fortis.

Notiss.

37.4.

Curiositas
humana re-
prehendi-
ca.

Notissimum est, quid Esdræ cum Angelo contigerit. Ille ergo scire avidus, quam ob rem Deus, cuius natura bonitas, dilectum sibi populum tanterere affligeret, & gentes idololatricas infames rebus omnibus affluere fineret; ab Angelo, illius curiositatem fugillante, & altum sapere prohibente, intraque conditionis humanæ limites permanere suadente, audiuit: *Excedens excedit cor tuum in saculo hoc, & comprehendere cogitas viam Altissimi. Cui Propheta: Ita Domini mei.* Angelus ergo eius correpturus curiositatem, & ignorantiam naturalem manifestaturus, has illi quæstiones difficiles proposuit, dicens: *Vade pondera mihi ignis pondus, aut mensura mihi statum venti, aut reuoca mihi diem, qui prateriit.* Ad quas quæstiones percutulus Propheta ait: *Quis naturam poterit facere, ut me interrogas de his? Id est, quis faciata, quæ ipse mihi proponit? Tum Angelus: Si essem interrogas te quanta habitaciones sunt in corde maris, aut quanta arena sunt in principio abyssi, aut quanta stella sunt super firmamentum, aut qui sunt exitus paradisi, diceres mihi, Fortassis in abyssum non descendi, nec in infernum adhuc, nec cælum unquam ascendi; nunc autem non interrogavi te, nisi de igne & de vento, & de die per quem transisti, & à quibus separari non potes, & non respondisti mihi de eis. Igitur si hac non potes intelligere, quare scrutaris & intelligere præsumis altissima Dei mysteria?*

Curiosita-
tu huma-
na damna-
ca.

37.6.

Sic quidem Esdræ Prophetam coarguit Angelus, quod curiose nimis in cœlestia ac superlunaria inquireret; quæ sane reprehensio etiam hodie in plurimos vanos & insolentes rerum censores quadrat, qui stolidis suis curiositatibus in abyssis illis inuis errantes altissima secreta & inuisibilia Dei optimi maximi mysteria penetrare volunt. Hinc quam prudentissime sponsam suam commonefacit sponsus: *Auerte oculos tuos, quia ipsi me auolare fecerunt.* His in sponsæ verbis humanam curiositatem sugillar; quanto enim Dei arcana ac mysteria studiosius, curiosiusque indagare contendimus, tanto se magis à nobis auertit, inque abyssi suæ infinitum concedit profundius. Idem aliis verbis significauit Psal-

mita dicens: *Accedet homo ad cor altum, Psal. 68. & exaltabitur Deus.* Id est, homo clare de se sentiet, tamque sublimes animos geret & insolentes, ut diuinas reprehendere actiones; & abditissimorum mysteriorum cognitionem habere præsumat; sed frustra: quo enim curiositatis vento effertur sublimis, eo Deus exaltabitur magis, & à sensibus se ita sequestrabit humanis, ut tandem penitus illius conspectum sit amissurus.

Verum, ipse alienam dum coarguo curiositatem, mea ipsius potius corripienda venit, dum curiose nimis verborum Euangelicorum interpretationem consector: ergo canam recepiui, & primæ parti finem imponam, ut sic ad aliam accedam, & de S. Francisco aliquid loquar, cuius hodie festum colimus, & Christianus orbis vniuersus merita ac laudes decantat.

Ut ergo materiam hanc, quam deducere sponderam, aspicer, consteat ingenue necesse est, dum S. Franciscum ob oculos pono, illum mihi ut Seraphinum quandam incarnatum, ut Angelum terrestrem, ut hominem cœlestem, ut hominum simul & Angelorum spectaculum, ut natura prodigium, ut Ecclesiæ miraculum videri. Cum enim gratias eius & merita, perfectiones & laudes recensere, earumque texere catalogum gestio, dicere cum Dauide coactus sum, (quod ille de Deo cecinit,) *Confiteor tibi Pater, quoniam terribiliter magnificatus es; vere inquam es magnificatus, quod tot sanctorum fueris Religiosorum Patriarcha, quod stigmata & notas crucis in corpore gestaris, quod mysteria tibi sua Deus reuelarit, idque ad Euangelij sensum: Abscondisti hac in sapientibus, & reuelasti ea paruulis.*

Quemadmodum auium nonnullæ tam Comparatæ sublimis euolant, ut eas humana acies affectio quinequeat, quod intra nubes pene se abdant, quo visus ferri non potest; quales sunt aquila & gryphæti, soli quam proxime appropinquantes. Ita inter sanctos aliqui tam sublimis præ aliis virtutum magnitudine & vitæ sanctimonia euolarunt, vix ut mundus eos assequi cognitione quiverit.

ac nemo non eisdem contemplando in admirationem raptus sit. Inter quos de principiorum & principum numero sanctus Franciscus noster existit, qui inter alios sanctos tam altum in sanctitate vitam, ac perfectione & contemplatione euoluit, vix ut existerit, quæ maiori sit Deus affectu profectus, aut cui plura mysteria reuelavit. *Et reuelasti ea paruulis.*

Multa mysteria reuelata S. Franciscus.

Esti autem mysteria, quæ Deus ter maximus sanctissimo Francisco reuelavit ac patefecit, & maxima sint, & numero adeo infinita, verbis ut exprimi nequeant; duo tamen illorum depromam; primo quomodo diabolum superare, mundi que fraudes & imposturas declinare, Deo inspirate didicerit: deinde quo passionis illi suæ mysterium modo declaravit, eiusdem illi symbola & insignia imprimendo. Ad hæc duo velut primaria & capita aliorum, omnes illi factæ reuelationes referuntur.

Deus docuit S. Franciscum Diabolum ac mundum superare.

Primum ergo ut ostendam, vere illum Deus docuit, ad inimicum tartareum debellandum, mundumque triumphandum duos nempe illos hostes potentissimos, humilitate hinc & animi demissione, illinc vero rerum omnium contemptu opus esse. Hinc S. Bonauentura, qui S. Francisci vitam historiã texuit, in ipsius initio merito illud Propheticum in illum quadrat: *Ad quem autem respiciam nisi ad pauperulum & contritum spiritu, & timentem sermones meos?* Vere autem ad sanctum Franciscum Deus respexit, cum illum mundo valedicere, omnia relinquere, paupertatem amplecti, ac diuinarum comminationum timorem concipere docuit.

1. Reg. 17.

Cum Colosseus ille Goliadas, omni nobilitati Judaicæ insultaret, & variis vniuersum populum Israel opprobriis contumeliisque proscinderet; nemo inter omnes inimicum hunc insolentem aggredi, aut barbarum hunc finibus suis pellere ausus fuit, donec tandem rem hanc cordi suscipiens, Deus filiorum natu minimum & à cæteris fratribus contemptum excitauit, qui illum duello & aggredere, & vita exueret. In aciem ergo iam descensurus armis regis cæcis, ut se eisdem grauatum sensit, vti eadem

Allegoria.

nec tractare, nec in iisdem commode libereq; membra mouere posset, confestim illa exiit, & sola funda ac lapidibus de torrente instructus, victoriam tulit, & victoriæ præmium. Quæ omnia cœlico illum instructu & diuina reuelatione fecisse credere fas est.

Eodem prorsus modo idem ipse Deus S. Franciscus huic viro suis in oculis paruo & fracto cum trum suorum carnalium ludibrio dubio Dauide colprocul reuelavit, cacodæmonem & mundum, qui dubio aduersarij tyrannide grauissima sæculi illius homines premebant, non nisi lapidibus esse impetendos. Videns ergo cœlestis hic homo bonis se ac diuitiis secularibus, non secus ac Dauid armis regis grauatum diuinitus inspiratus, iisdem penitus valedixit; omnem affectum mundanum, & desiderium exiit, ac terrenis sollicitudinibus ex animo se abdicauit, vnicam funda contentus, id est, ea quam instituit regula, qua, & per quam mundum lapidibus impetiit, ac toties tantoque cum honore, ac de diabolo triumphum retulit.

Seraphicus porro Pater sanctus Franciscus eandem paupertatem professus est, seus eadem quam Apostoli ac discipuli Christi. Vere paupertatis nim hi, dum eius cultui primum se dedicabant, omnia se dimittere, ore Petri pro omnem fecit, manibus loquentis profitebantur, cuius Martiam Apostoli 19. formula describitur: *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te*: sicetiam Math. 19. prius ipse Franciscus, crucem amplecti, Christum sequi, mundumque relinquere Generosum constituisset, omnia deseruit, & honoris indicem se eisdem abdicauit, quod insignis haud dubie pietatis, & magnanimitatis generosæ nia relictum est argumentum, vti exemplo testatum faqueat. *lib.*

Adolescens ille, qui vitam iter ac semitas salutis percontaturus, Christum adierat; ut ab eo audiret: *Serua mandata*; gratanti hæc animo verba accepit, verum audito, deserenda esse sibi omnia: *Si vis perfectus esse, vende, vende omnia, quæ habes, & da pauperibus, & sequere me*; tristis abiit; erat enim opulentus & facultatibus & auro abundabat, quæ desererebat & amittebat inuitus. **E contra vero**
Fran-

Franciscus noster, etsi pater facultatibus afflueret, & honorem sibi & promotionem ad maiores dignitates spondere potuisset; libentissime cuncta dimisit, nudus ad Domini se pedes abiecit, bonisque se omnibus abdicavit.

Amor Dei coegit S. Franciscum relinquere amara.

Prima, qua ad generosum hunc animum inducendum est motus, ratio fuit ardentissimus eiusdem erga Redemptorem Iesum amor, & flagrantissima qua introsum aestuabat caritas. Atque ut vehemens nos aestus vestes cogit exuere, ac corpus denudare, quo expeditiores simus & minus grauari: ita viuar amoris diuini flammæ, & intensissimi calores, quibus gloriosi huius Confessoris cor, anima, penetralia noctu & interdiu numquam non flagrabant, illum bonis se penitus omnibus spoliare, honores, opes, & spem omnem maiorum præscindere, & sincere valedicere omnibus compulerunt.

1. Reg. 18.

Tam arctum inter Ionatham ac Dauidem fuit necessitudinis vinculum, amicitiaque fœdus adeo sanctum, ut corde suo & oculis Dauidem Ionathas haberet cariorem, inque insignis amoris testimonium suis se exiit vestibus, easque Dauidi dedit: *Exspoliavit enim se Ionathas tunica, qua erat indutus, & dedit eam Dauid.* Ut allegorice factum hoc exponam ac proposito adaptem meo, dixerò, inter Iesum Christum, magnum illum cœlorum principem, & humilem Franciscum tantum amicitia, charitatis, effectusque mutuo intercessisse, ut sanctus hic vit. intensum & immensum suum, quo in Deum suum ferebatur, amorem testaturus, omnia quæ possidebat, quin ipsas etiam, quibus indutus erat, vestes, Dei in honorem ac pauperum nudorumque tegumentum, exuerit.

Allegoria.

S. Franciscus deserit omnia, exempli alijs futurus.

Jerem. 35.

Secundo, S. Franciscum eo generositatis & magnanimitatis præferendæ adduxit posteritatis exemplum, ut nimirum tot illustribus animabus, quas ad illius disciplinam ac vitæ normam imitandam Deus destinarat, egregio exemplo præluceret. Ut enim apud Ieremiam Ionadab, filius Rechab, hanc filijs normam in generationes sempiternas inuolante seruandam præscripsit. *Domum non edificabitis, sementem non serietis, vineas non*

plantabitis, neque habebitis, sed in tabernaculis habitabitis cunctis diebus vestris, ab omni vanitate mundique ambitione sequestrati. Ita beatus Pater Franciscus, eandem vitæ disciplinam, & institutum suis videtur Religiosis præscripsisse, quod Ionadab Rechabiti posteris: *veruit enim, ne quid possiderent, Rechabitis ne domos edificarent, vineas ne plantarent, collati. mellem non colligerent, id est, nihil proprium possiderent, sed ex eleemosynis omnes victitarent, paupertas illorum insigne foret, ac numquam tabernaculis monasteriorum suorum, ad mundum & mundana repetenda, egredierentur. Hæc porro regula & Deo gratissima est, & animabus proximi utilissima.*

Num. 11.

Gloriosus autem Patriarcha Franciscus illud fecit mundo, quod olim filij Israel Sehon regi Amorrhæorum. Illi ergo Ægypto egressi, cum paulatim in promissionis terram tenderent, ad regem hunc legatos destinant liberum per fines eius anatum postularuros. Hæc porro legatorum oratio & petitionis erat summa: *Obsecro, ut transire milicea: per terram tuam, non declinabimus in agros & vineas, non bibemus aquas ex puteis, via regia adiemur, donec transierimus fines tuos.* Tanc S. Franciscus etiam fuit institutum S. Francisci, & eandem Religiosis suis præscripsit regulam ad pertransitum à mundi terminos transeundum. Ipse enim ut alter Moses, filiorum Dei conductor, & innumerabilem animarum sanctarum peccati captiuitate educatarum, & ad terram promissionis properantium multitudinem secum trahens, eadem mundo proposuit, dum viam dumtaxat & transitum postulauit, non in agris, non in vineis commorari, imo nec è puteis & cisternis eiusdem vel guttam haurire cupiens, id est, temporalium desiderium omne ac possessionem, & voluptatum gustum omnem repudians, per mundana transitum dumtaxat, non vero iisdem affectu, aut complacencia vana adhaerescere.

Tertio, omnium Franciscum deserendo. Mundum occasio fuit, quod contra mundum, ac qui opprobrium Diabolum certamen esset inuitus. Et sane gnare voviquumque in stadio ac palestra luctaturus iucrit, nuncum a duersario est, quam expeditissimus sit dus plane oportet, & ab omni gravamine liberissimus: sit oportet.

vt enim Gregorius Pontifex ait: *Si quisquam vestitus luctatur cum nudo, citius ad terram trahitur, quia habet unde teneatur.* perinde ac si dicit, si quis mundum adorari, & de eodem victoriam referre voluerit, nudus penitus fit. Cum diabo pugnat, oportet, & ab omni plane reliber. Spiritus tartarei etiam nudi sunt, nihilque penitus in mundo possident; si quis ergo vestitum seputat & rebus mundanis grauat, cum iisdem posse praeliari, fallitur: neque enim verisimile fit, aut sperare fas, hoc posse modo lauream parari. Nudos cum nudis luctari oportet, nihil penitus habentes, quo ab ipsis teneamur, attractiq; solo prosternamur. Hæc porro nuditas nihil est aliud quam meta paupertas, & rerum omnium contemptus. S. Franciscus ergo hoc pacto nudatus cum esset, hunc aduersarium subegit, & Iobi exemplo facultatibus omnibus exspoliatus, & in necessitatis firmatio extensus, infinitas de eodem retulit victorias, hacque ratione & triumphum egit, & mundo vniuerso seredidit admirabilem.

Malach. 4.

In Eliæ Prophetæ laudem apud Malachiam scriptum est, missum esse, *vt conuerteret corda patrum ad filios*, & incredulos ad prudentiam iustorum. Isaiam legimus nudum & veste priuatam per urbem incesse; similiter & Ieremiam, catenis infuper grauarum; Ioannem vero Baptistam in mundum venisse, *vt omnes crederent per illum.* Quæ omnia simul collecta de Francisco nostro dici queunt, primo enim vt secundus quidam Elias cœlitus datus est, ad turbas & schismata, quibus tam sacra, quam imperialis monarchia, tam Ecclesia vniuersa, quam regna omnia Europæ, in mutua quæq; perniciem conscindebantur, sua intermissione tollenda. Anno namque partæ salutis M C. LXXXII. Assisij natus est, Alexandri III. tempore, quo horrendum quoddam schisma & Ecclesiam Romanam, & Imperium scæde duas tresue in partes distraxerat, vt de nouo constituendo Imperatore summo opere variantibus eligentium sententijs laboraretur, tempore inquam, quo Constantinopolis & Græcia vniuersa sanctæ Romæ Ecclesiæ iugum excusserat, quo Hierosolyma & omnis terra sancta à Saracenis &

S. Franciscus natus Anno Domini 1182.

infidelibus occupata tenebatur, quo pertotam Hispaniam Iudæi & Mauri Christi nomen publice suis in Synagogis diris & execrationibus deuuebant. Hoc igitur deplorato & exulcerato tempore Sanctus Franciscus, instar secundi Eliæ, in orbem prodijt, vt corda Patrum ad filios, principum ad subditos, populorum erga Deum, & fidelium erga sanctam matrem Ecclesiam conuerneret, omniaque turbata ad pacem & concordiam reuocaret.

in fidelibus occupata tenebatur, quo pertotam Hispaniam Iudæi & Mauri Christi nomen publice suis in Synagogis diris & execrationibus deuuebant. Hoc igitur deplorato & exulcerato tempore Sanctus Franciscus, instar secundi Eliæ, in orbem prodijt, vt corda Patrum ad filios, principum ad subditos, populorum erga Deum, & fidelium erga sanctam matrem Ecclesiam conuerneret, omniaque turbata ad pacem & concordiam reuocaret.

Venit adhæc nudus & pauper, vti Isaias, S. Franciscus venit & instar Ieremiæ, non catenis & ferro scus venit onustus, sed cilicio, & sacco coopertus, & su. vt magnus ne rudi præcinctus; quæ omnia insignis austeritatis & penitentia sunt argumenta. Iosaphus, Venit denique vt Ioannes Baptista, vt veram viuendi mundo fidem proponeret, sincerum inquam, timorem Domini, peccati horrorem, virtutis decus, humilitatis excellentiam, paupertatis meritum, penitentiarum valorem, austeritatum pretium, orationis præstantiam, religionis gloriam, mundi vanitatem, vitæ huius inanias, terræ pericula, diuinorum iudiciorum formidinem, omnium denique rerum contemptum edoceret. Summa, venit vt magnus quidam Doctor & sapiens Philosophus, quo recte debiteque viuendi rationem omnibus præscriberet, & à vitij iniquitatibusque abstraheret. Atque hoc primum est sanctarum reuelationum, cœlitus S. Patri Francisco, in oculis suis patuo factarum, punctum, iuxta illam Euangelij nostri sententiam: *Absonisti hæc à sapientibus & reuelasti ea paruulis.*

Alterum vero in perfecta mysterij passionis Dominicæ notitia & reuelatione consistit, quod illi tam perfecte reuelatum fuit, vt & sacro eius corpori fuerit insculptum, & sacre filij Dei crucifixi plagæ eidem, velut illustres & admirandæ quædam incisuræ, inscriptæ, ac velut cicatrices, quas vulgariter *stigmata* nominamus. Deus Pater à filio apud Zachariam Prophetam petit, *Quæ sunt plagæ istæ in medio manuum tuarum?* cui filius respondet: *His plagatus sum in domo eorum, qui diligebant me.* Quid autem vetat, quo minus hoc ipsum à sancto hoc petamus? *Quæ sunt istæ*

istæ plagæ in medio manuum tuarum? beatissime Francisce, qui merito replicare poteris potest, qui me eximio vehementique amore est profecutus, his me plagis confecit, ipse pro me mori dignatus, diuinis factisque hisce plagis etiam me dignatus est. Adeo ut non minus, ne dicam potius, quam Apostolus Paulus dicere queat: *De cetero nemo mihi molestus: si: ego enim stigmata Domini Iesu in corpore meo porto.* Gloriabatur S. Paulus, quod Domini stigmata in corpore gestaret suo: & sane magni est honoris nota, & singularis cuiusdam affectus argumentum.

Ionathæ Principis erga Dauidem Pastorem ouium amor mirifice in libris Regum celebratur, tum potissimum, quando iam profigato Goliata victor in urbem redijt, eiusdem caput velut victoriæ monumentum ac trophæum manibus gestans. Tum namque ille in amoris argumentum *spoliavit se tunica sua, & dedit eam David & reliqua vestimenta sua, & quo ad gladium & arcum & baltheum.* Magnus & fidus & sincerus amicus hic fuit, qui suum patefacturus amico affectum, dedit, quidquid sibi dare licuit; & si vel animam tradere potuisset, haud dubie non negasset: sed hanc cum dare neuiquam posset, vestibus & armis suis amicum cohonestauit. Si ergo armorum & vestium donarium Scriptura tantopere commendat, ut veluti singularis affectus testimonium id commemoret; ecquod amoris & dilectionis argumentum fuit, Iesum Christum, amico suo integerrimo Francisco, non tunicam & vestimenta, quæ corpori non nisi extrinseca sunt, sed sacras & sanctas illas, quibus pretiosam ipsius corpus ceu totidem lectissimis gemmis, in die passionis, in Caluarie monte exornatum fuit, plagas & stigmata communicasse? Quis ingentem hunc amorem non admiretur? quis non æternis & nunquam intermouituris laudibus tam admirabile, novum, & hæcenus inauditum beneficium extollat? quis tam illustre & nunquam visum miraculum non obstupescat?

Exclamem ergo merito, ô Deum vere in sanctis suis admirabilem! ac nominatim in Francisco nostro, quem insculptis passio-

nis suæ notis, crucis insignibus, & vulnereum Deus insuorum cicatricibus cohonestatum voluit. Sanctis suis. Ut autem euidens fiat, quanta fuerit gloria admirabilis diuinis hisce & admirabilibus plagis, quibus Iesus summus mundi vindex genus humanum redemit, totque illustres retulit victorias, in arari & insigniri; manifeste colligetur ex superbi & arrogantis Amani responso: hic rogatus n. à rege Alluero: *Quid debet fieri viro quem Rex honorare desiderat?* prudenter politiceque respondit: *Homo quem Rex honorare*

Esther. 6. cepit, debet indui vestibus regis. quasi dicat: Non posset à Rege maior in quempiam conferri honor, quam si regis ipsius vestes induere mereatur, alia quidem in eam rem plurima attulit, sed primum, quod dixisse asserui, proposito nostro deseruit. Notandum igitur, superbum & insolentem hunc purpuratum, maiorem sibi cogitando gloriam, honorem, & gaudium effingere non potuisse eo, quod iam deprompsi, quam ut scilicet aliquis regis mortalis paludamento ac trabea vestiatur, quanto ergo maior & eminentior sancti huius viri circi honos debet, dum à Rege Regum tantum fauorem & gratiam accipit, ut passionis illius insignia & viuas vulnerum notas gestare dignus efficiatur? ecquo perfusum gaudio, ecquam consolationem sensisse sanctum hunc virum credibile est, ubi se diuinis his cicatricibus non dico vulneratum, sed diuina quadam ratione exornatum vidit?

Scyphus aureus Iosephi Ægypti principis repertus fuit in ore sacci Beniamini. Ad propositum nostrum mirifice hoc facit, si allegotice exposuerimus. Beniamin Iacobi filiorum & fratrum minimus, satis genuine humilem hunc virum representabat, omnium secundum nomen ordini illius ab Ecclesia collatum, minimum. Et quemadmodum quinque ille partibus in Ioseph conuiuio ceteris fratribus prælatus fuit, ut ipsa indicat Genesis; ad eundem plane modum S. Franciscus, præ reliquis fratribus, aliorum scilicet ordinum & institutorum fundatoriibus, quinque fertulis, id est, quinis Iesu Christi vulnerum stigmatibus cohonestatus fuit; Beniamin quia etiam scyphus aureus eius fuit sacco collatus.

in ser-

id. 6.

Reg. 8.
Amicitia
Dauidis &
Ionathæ.

Moralis.

Gen. 44.

Allegoria.

S. Franciscus.

infertus, eo quod passionis calix sub veste eius introsum latebat, corpore videlicet eius factis hisce notis insculpto & insignito.

Leuit. 6.

Significatio vestium S. Francisci.

In Leuitico mandat Deus, vt sacrificium quidem in vrbe in templi interiori arrio offerretur & cremaretur, cineres vero extra urbem deferrentur. Quia ipse caremonia designatum voluit exteriora interiorum esse notas ac symbola debere. Hebræi namque videntes sparsos extra urbem & castra cineres, ilico cogitabant & imaginabantur, sacrificium immolatum esse, victimas iugulatas & in cinerem penitus redactas. Hoc iterum symbolico sensu expositum in mentem mihi reducit, simile quid & huic mysterio quam proxime accedens, in glorioso Patre Sancto Francisco contigisse. Ipse namque tum in vrbe, tum in locis desertis agens, cinericiam hanc assumere vestem voluit, vt signo hoc extrinseco manifesto pateret, omnem sensualitatem, carnalitatem, ac pecuniam & illicitam concupiscentiam in fratrum suorum animis Deo integre esse immolatam, & diuini igne amoris concematam. Sui insuper passionis sigillis exterius eum signare Deus voluit, vt hinc nemo non aperte intelligeret, in anima & corde illius, præter crucem, mortificationem, passionem ac martyrium, nihil omnino reperiri.

Exod. 27.
Lex de seruis apud Hebræos.

S. Franciscus æternus Christi seruis.

Dei lex quoad seruos olim erat, vt qui perpetuus esse hero seruus vellet, nec ab eius familia diuelli, etsi libertas illi ex legis præscripto concederetur, ei auris subula perforaretur. Cum autem hæc nota in plaga modum illi insculperetur, ferro hoc & herili sigillo fiebat, vt omnibus manifestum foret, in seruum hunc perpetuum domino ius esse, & perpetuam illius in domo seruitutem hunc seruiturum. Hoc norate, velim, docti, ac vobiscum cogitate; cuius mysticum si sensum habere cupiatis, inuenietis, Sanctum Franciscum perpetuum Iesu Christi seruum esse, qui huius cultui obsequioque non ad exiguum aliquod temporis spatium, more aliorum hominum, se, sed in æternum ac sempiternum consecrauit, atque idcirco Iesu Christi stigmatibus consi-

gnatus, & sacro plagarum eiusdem sigillo connotatus fuit. Vt hac ratione liquido pateat, boni huius Domini obsequio ac ministerio inuiolate & sempiternum ipsum esse dedicatum. Hæc quidem recte & ad instauratum, quod sequitur, paulo amplius, & notius.

Si quando domum aliquam corripuit incendium, & iam omnia longe lateque gasans flamma depascitur, solent, qui in eadem domo agunt, vel fenestras aperire vel alia respiracula, vel parietes deijcere, quo flammis liber deturgressas & fumo iter. Sanctus Franciscus Seraphicus ille Pater, charitate totus & amore ardebat diuino, corque ipsius maximo pere sacro aestuabat incendio. Quare fenestras illi & aperturas, in manibus, pedibus & latere fieri necesse fuit, sacras scilicet plagarum Dominicarum notas ac stigmata: vt per huiusmodi exitus & elices, deuotionis fumus, & amoris eius extremi ignis foras euaporet, & ab omnibus conspiciatur. Hic quidem familiaris conceptus, sed ecce alium sublimiorem & plestri altioris.

Inter alias pro leproso mundando sacrificij caremonias hæc vna fuit, vt duorum passerum oblatorum alterum immolaret sacerdos, & occisi sanguine alterum conspergeret, quem deinde cruentatum viuum dimittebat, vt in agrum auolaret liber. Quocumque ergo passer hic conuolabat, comparis sui immolati sacrificium, & quam sanguine suo medelam fecisset, quodammodo diuulgebat. O mirabilia! o mysteria! Iesus Christus Dominus noster sacrificatus fuit, omnemque sanguinem suum in crucis ara effudit, vt hominem peccatorem à lepra illa illa originaria, quam ab Adamo contraxerat, persanaret: vt vero esset, qui tam amplum beneficium diuulgaret, ne forte sempiterna ipsum obrueret obliuio, Franciscum, egregium illum coeli alitem qui tam sublime euolarat, & à terra tantum se sequestrarat, suo natate in sanguine voluit, & suis in manibus, pedibus, & latere signari, vt hoc pacto eximium passionis beneficium publicaret, eiusque memoriam per quatuor orbis angulos conseruaret.

Conceptus familiaris.

Leuit. 14.

Allegoria.

Lucia-

Lucianus g. Lucianus, nobilis ille fannio, & Christia-
 natorum au- norum a dūerſariis acerrimus, ceterum inge-
 dūm late- nio magnus, hoc vnum in humani corporis
 re hominis fabrica & fabro, carpebat; quod nullam ipse
 mediam naturā auctor ad latus illius fenestram con-
 struxisset, quo amicus amicum audiens lo-
 quentem; quidquid amici pectore lateret,
 perceptum haberet, cogitationes inquam,
 desideria, proposita, intentionē, voluntates,
 fidem, &c. Sed perperam hoc, vt defectum &
 imperfectum quid ille reprehendit, quod in-
 signem potius conditoris ipsius prudentiam
 denotat, & ad hominis bonnm mirifice facit
 Deo sapientissime omnia celante, ne qua
 cordelateret iniquitas ac nequitia foris pa-
 teſceret. Deus bone, si in ipsa hominis fabrica
 aliquam in latere ipsius fenestrā fecisses quot
 proditioes, dissimulationes, quantū hypo-
 criticos, quot deniq; malorū genera ad ocu-
 lum patuissent; fuisset haud dubie Prophete
 viso, quā postquam templi erat paries de-
 structus, domum Dei plenam serpētib; af-
 pidibus, draconibus, alijsq; monstris & im-
 mundis animalibus, per aram, pauimentum
 & laquearia, atque omnia muri latera prote-
 pentibus conspexit. Si talis in hominis latere
 compagum laxatura fieret, cordis illius tem-
 plum inquinatissimum, spurcitie & immun-
 ditia, & maximis abominationibus plenum
 appareret, & à latere, in medio, sursum, deor-
 sum, intus, foris, atque vnde quaque inaudite
 perfidie & proditioes mira conspectui se
 nostro offerrent. Sed recte ac prudenter san-
 cti Francisci adaperiti Deus latus voluit, &
 cor eius ac animi penetralia omnium oculis
 patere, quod bonum ac fidele cor esset, &
 meram simplicitatem, humilitatem, & sine-
 rum erga Deum amorem, & perfectum re-
 rum omnium mundanarum contemptum
 spiraret.

De sancto autem viro hoc dici merito
 queat: *Lenabit signum in nationes, & congrega-
 bit profugos Israel, & dispersos Iuda congregabit
 à quatuor ventis.* Nam S. Pater noster Fran-
 ciscus crucis signum mirabiliter exaltauit, &
 passionis insignia mirum quantum extulerit,
 vt pote toto illa corpore insculpta gestans, &
 fugitiuos ac vagabundos peccatores, à qua-
 tuor mundi cardinibus collegerit. *Quin mi-
 Bessai tom. 3. de Sanctis.*

hi ipse libens perstraserim, illi imprimis my-
 stice, non quidem literaliter dictum esse:
*Pone me vt signaculum super cor tuum, vt signa-
 culum super brachium tuum.* Latere quippe,
 manibus ac pedibus Domini præferens sti-
 gmata, hoc ipsum, quod à spōla petebat spoa-
 sus, reapſe in se compleuit.

Si ipse totius vniuersi Seruator ac Domi-
 nus Sanctorum sigillis dicere potuit illud
 Propheta: *In manibus meis descripsite.* San-
 cto Francisco sane, nominatim ac præ aliis
 maxime dicere & debuit & potuit, in mani-
 bus tuis, pedibus ac latere descriptus sum Dei
 filius, vt quam singulatim suorum sollicitu-
 dinem genti & sedulam memoriam, simul
 & amorem, quo ipsos speciatim prosequi-
 tur, restatum faciat, se eos ait perpetuo in
 manibus habere, vt in eos nunquam non be-
 nignitatis suæ oculos conuerteret, quin im-
 mo in iisdem scriptos & exaratos, quo (qua-
 si obliuioni obnoxius foret) immortalē il-
 lorum memoriam conseruaret. Seraphicus
 quoque Franciscus reciprocum vt affectum
 erga amantem proderet, & perpetuam, quæ
 in eo vigeat, quod per crucem & passionem
 Dominicam accedit, beneficii recordatio-
 nem, semper ipsum ob oculos gestabat; ac,
 ne obliuio forte eiusdem occurreret, cordi
 suo, manibus ac pedibus ipsum insculperat;
 adeo vt nec aperire oculos, nec pedes manu-
 ue mouere posset, neue etiam aliquam in cor
 cogitationem admittere, quin prima semper
 ipsa foret passionis recordatio, & signa, notas
 ac patentia tam eximii beneficii indicia con-
 spiceret.

Apud Ezechielem vocem de sublimi de-
 tonantem audio, Angeloque mandantem:
*Signa thau super frontes virorum gementium &
 dolentium super cunctas abominaciones, quæ sunt
 in medio Ierusalem.* Hic aures & animum ad-
 uertite doctiores; nam profundum hic lateret
 mysterium. Hebraica littera Thau symbolū
 & nota est crucis: Deus porro, qui iustos om-
 nēs, qui hoc in mundo ob delicta tum sua,
 tum aliena dolent & lachrymis conficiuntur,
 in fronte vult notari, & in animabus signari;
 Franciscum imprimis virum illum ob aliena
 crimina dolentem ac gemebundum, si quis
 ynquam, verum inquam Heraclitum Chri-
 stianum.

H h h

stianum singulari quodam priuilegio crucis suæ ac passionis sigilla in manibus, pedibus, ac latere gestare, iuisq; plagis ceu palatinum quendam principis sui coloribus cohonestari voluit.

Plagæ sancti Francisci in fictæ ac receptæ ex amore. Vulnere ac plagæ Iesu Christi, amore quodam extremo & gaudio incredibili, recepta sunt, sed inaudita immanitate inflicta. E contra vero S. Francisci stigmata & ex ardentissimo amore data sunt, & simul etiam reciproco quodam amore accepta. Atque hæc impressio sine vlla sanguinis effusione, sine vilo doloris sensu, sine poena ac cruciatu, sine vlla crudelitatis significatione, tam leniter & suaviter peracta est, quin etiam tanta est contra consolatione & voluptate vulnerati vt verbis nec gaudium, nec amor exprimi queat, imo nec meus aut ingenium humanum eadem comprehendere.

S. Franciscus a Christo crucifixus. Prodigiosum haud dubie spectaculum & inauditum fuit, eam hominum in monte Caluarie immanitatem ac feritatem fuisse, vt Iesum Christum verum Deum & hominem in crucem agerent, totque vulneribus conuulnerarent. Verum non minus prodigiosum aut portentosum est, hominem a Deo, id est, a Iesu Christo sanctum Franciscum, crucifigi, toto vt corpore vulneraret, in cruce prosterneret & vulnera illi sua insculperet. Hic ergo elata exclamandum voce: *Venite & videte opera Domini, qua posuit prodigia super terram.*

Psal. 45. Optauit olim Regius vates, & afflictim cõtendit corpus vt suum & caro timore Domini configerentur; precatur enim: *Confige timore tuo carnes meas.* Perinde ac si diceret: Omnia carnalia desideria, nec non concupiscentias meas vniuersas, timore tuo crucifige quodammodo & eneca. At longe maiorem honorem S. Franciscus adeptus est: nam ab ipsa Iesu Christi cruce crucifixus est, & summo cum triumpho & honore easdem plagas & vulnera gestauit.

Psal. 11. Quam porro vtilis sanctus hic vir Ecclesie vniuersali fuit? quantam mundo vniuerso vtilitatem attulit? quantum ad animarum salutem momenti contulit? Egregium est, & ad rem, quod apud Ieremiam legimus. Hic ergo Propheta cum Sedechie regis odium

Ierem. 58. & indignationem incurrisset, in profundissimum ab eodem lacum conici iussus est, in quo sordium plurimum & lucis quam minimum, quique & teterrimum spirabat odorem. Aliquanto hic tempore, squalore situe que obitus, Propheta egit, multa que gaudia in eodem est perpeßus, donec regius Eunuchus Abdemelech, viri sanctissimi commiseratione tactus, illius que lacu educendi potestatem obtinuit, ne in eo pædore vitam infelix finiret. Ergo alligatis ad funem veteribus pannis, ac semiputridis, submisit eos ad Ieremiam in lacum, indicauitque; quo data ritu adhiberet, itaque est lacu exscenderet. Ieremias ergo consilium secutus, veterum pannorum & scrutorum ac funis adminiculo, est lacu prodiit, & maiori quam ante zelo ac feruore Dei sui cultum promouit & legem promulgauit.

Historica que dam al-
legoria.

S. Franciscus rium? quo spectant hæc omnia? hæc vero assimilatus gloriosi Patriarchæ S. Francisci imago sunt & Eunuchus representatio, quæ ipsi adapto, & sic probet. Abdemelech in lacum missus ipsa peccatoris est lech. figura, qui cum in mortalis peccati barathrum delabatur, vere in profundum lacum decidit.

Vnde Dauid: Non me demergas tempestas a- Psal. 68:
qua, nequo absorbeat me profundum, neque urgeat super me puteus peccati os suum. Hoc in Peccatoris lacu ac puteo carni, luti que, id est, sordium, status colputredinis immunditiarumque; plurimum est, lacus cum si credimus dicenti, *Corrupta sunt cicatrice: Ieremias in mea; & alibi: Corrupta sunt & abominabiles lacu missi facti sunt.* Non desunt etiam tenebræ; nam **Psal. 37.** peccator oculos quidem habet, ne hilum tamen videt & cæcutit; iuxta illud: **Psal. 13.** *Oculos habent & non vident.* Quin tetram locus hic **Psal. 54.** exhalat mephitim & maleolentiam, ac foetorem intolerabilem: *Sepulchrum patens est guttur eorum.* Quam vero peccati foetor putidus, quam ingratus, quam etiam intolerabilis! Domi quidem domesticorum nares maleolentia opplet, quin & foras progressus, vrbem inficit vniuersam, atque hoc modo scandalum creat & offendiculum. Hoc ergo in statu cum miser peccator in mundo ageret, eccipius, clemens, ac miris eunuchus Abdemelech, S. Franciscus inquam, suum illi offert funem,

funem, simul & laceram ac vilem vestem, quorum adminiculo hac illum voragine educit. Fit autem deinde, ut duri & pernicaces peccatores, poenitentia delictorum moti religiosam vitam profiteantur, vitam sanctimonia emineant, & probitatem conuersationis amplectantur: qui antea in sordibus cœnoque vitiorum volutabantur, etiam alios ad meliora attrahere, & salutem illorum cooperari contendunt: qui antea caecutiebant, doctrina ac sapientia sua alios illuminent ac faciem præferant; qui tetrum ante & ingratum efflabant odorem, bonum omni in contubernio ac familiari conuersatione iam passim spirent, & infinitas animas sui sequaces habeant virtutum ac sanctimoniarum odore illectas, ac velut noui quidam Ieremias puteo egressi, maiori quam ante lapsum contentione, studio, nixuque diuini cultus se operibus impendant, permultos errantium ad poenitentiam exercitium pertrahentes. Historia hæc tropologicè exposita equo quidem longior fuit; sed grata est & iucunda auditu: alias iam breuiore, nec minus futuras iucundas, recensere.

67. Ioseph adhuc adolescens, quadam inter dormiendum nocte somnium vidit, quod magnarum æmulationum, inuidiarum, & contentionis inter fratres reliquos ortæ fuit seminarium. Somniabat se cum fratribus manipulos in agro fertilissimo ligare, & suum consurgere manipulum & stare, & fratrum manipulos circumstantes eum, quem ipse colligat, velut principem & cæteris quid excellentius continentem adorare. Hæc quidem historia si allegorice exponatur, non dubito fore, vestris quin sit auribus futura iucundissima. Omnes sanctarum religionum ordinumque fundatores, velut meliores & operarii fuerunt, in vberi illo Ecclesiarum agro operantes ac sudantes. Inter quos recensere est S. Basilium, Benedictum, Augustinum, Dominicum, Franciscum, aliosque permultos: omnes his in altare Dei manipulos intulerunt, eosque plenos, vberes ac turgentibus. Verum humilis ac parui Iosephi manipulus, manipulus inquam somni ac reuelationis, cæteris fratrum manipulis supereminet, & caput effert altius, ipse inquam S. Franciscus.

in signem & præclarum manipulum! quot ille spicas, casque graues & eurgidas pietatæque; plenas magno illi patrifamilias attulit! Quot sancti sanctæque in Diuorum relati numerum! quot inlyti Martyres, quot sacrae Virgines, Dei Optimi Maximi sponsa, è magno hoc ordine prodierunt? Quot ille summos, qui Ecclesiarum vniuersæ regimen capesserent, Pontifices, quot Cardinales & purpurati Senatus Patres, quot illustres orbi Doctores dedit? Testes sunt S. Antonius de Padua, S. Bonaventura, S. Bernardinus Senensis, duo Ludouici, S. Didacus, aliique permulti.

Quam ergo vberest & copiosus Franciscus Tempore canis Ordinis manipulus! qui pauxillo tempore in tantum creuit, atque adeo per pro- S. Francisci quinquies uincias omnes longe se lateque diffudit, ut mille Reli- ipso etiamnum viuo fundatore & auctore gios in vno Seraphico Francisco, quinque & amplius re- Capitulo ligiosorum millia, magna vitam sanctimonia, generali pietate & austeritate illustrium generali in congregati. Capitulo vnum in locum, magno Romanorum, atque adeo orbis vniuersi cum stupore conuenerint.

Fabulantur & fingunt Poetæ augurum patres, suis Atlantem duos mundi cardines humeris sustinere. Hoc quidem commentitium ac fabulosum: verissimum tamen, S. Franciscus Ecclesiarum totius Atlantem. Quo ferri queat Innocentii Pontificis ea Atlas. tempestate somnium, ac potius diuinitus data reuelatio. Videre is sibi videbatur, templum sancti Ioannis Lateranensis ruinam minari, & iam iam solo prosternendum, verum ab homine pauperculo, pannoso & vili eiusdem ruinam impedit, & suppositis id humeris velut columnis ac scæletis, suffulciri. His porro pannosus sanctum Franciscum, vti re ipsa Pontifex post cognouit, representabat.

Reuelationis sibi alias factæ meminit Salomon, eamque nobis enarrat. quæ cum hac ipsa egregie admodum coincidit. Vidisse se ergo ait urbem quandam obsidii corona ab hoste circumsecus cinctam, & eo angustiarum redactam, prope ut ab esset, quin miseranda ruina inuolueretur. Sed ecce dum desperata sunt omnia, & quid tentandum foret, ignoratur, eadem in urbe esse vir nuntiatur pau-

per & simplex, ab omnibus cōtemptus, quin & in oculis suis paruus; sed hic, licet abiectus & obscurus, sapientia tamen singulari præditus, consilium & rationem suggessit hostilia molimina deiiciendi, vrbisque in libertatem & securitatem vindicandæ: *inuentus est, inquit, in ea vir pauper & sapiens, qui per sapientiam suam liberavit eam.* Quid in sancti Francisci dici laudem queat aptius, quid accomodatius? Illius enim cōtate vniuersus Christianus orbis armis & procellis turbarum exagritabatur, Ecclesia vbique opprimebatur & impetebatur, horrenda eā distrahebant schismata; vtrumq; Imperium tum Orientis, tum Occidentis, magnæ turbæ diuebant, & quod hisce malis remedium afferretur, perspectum nemo habebat. Sed cum ea tempestate eadem in Ecclesia sanctus Franciscus viueret, vir simplex, mundo obscurus, & paupertatis studiosissimus, ceteroquin sapientissimus, prudentissimus, vitæq; inculpata, insigni sapientia sua præclaras turbarum harum componendarum rationes edocuit, & pacē regnis ac prouinciis omnibus adferens, simul & in Ecclesiam, pietatem, libertatem Euangelicam, & religionis securitatem inuexit.

Magnæ turbæ in Ecclesia tempore S. Francisci.

Apud Ecclesiasticum in magni Simonis laudem scribitur: *Simon Onia filius, Sacerdos magnus, qui in vita sua suffulsi domum, & in diebus suis corroborauit templum.* An non mihi liceat hoc Simonis elogium ad beati Patris Francisci laudem & honorem trahere: quidquid enim verus ille Simon materiali Dei templo obsequii impendit, sanctus Franciscus spiritualiter Ecclesie præstitit. Bonis enim exemplis, cordatis consiliis & sanctis prædicationibus vniuersum Ecclesie & Religionis statum suffulsi, qui dum in ruinæ, & exitiis, corruptionisq; periculo versatur, suos ipse subiecit humeros, animum impendit, & nouum illi robur ac nervos dedit.

Eodem etiam sensu in libris Machabæorum de Matthathia viro zelosissimo legitur: *Videns templi euerisionem, legis Dei transgressionem, & populi vastitatem, sedit in monte Modim, & exiit vestimenta sua, & opernit se cilicio, & exclamauit vocem magna in ciuitate: Omnis qui zelum habet legis, statuens testamen-*

tum, exeat p se me. Et fugit ipse & filii eius in montem, & reliquerunt quacunq; habebam in ciuitate. Hæc imago sunt eorum, quæ sanctus Franciscus & quotquot sub eius insignibus spiritali militiae sacramentum præstiterunt, ad templi Dei ruinas reparandas, & religionis statum & Ecclesie gloriam in pristinum decus restituendam fecerunt. Hic ergo vir sanctus, honoris Dei ardentissimo flagrans zelo, videns ordinis Ecclesiastici dissolutionem & corruptionem, quæ in populo dominabatur, ignorantiam, & quæ in nobilibus obuia erat, superbiam, ad legem Dei impune violandam; in montem penitentia confugit, cilicio membra edomuit, & pannosam ac laceram vestem assumpsit, & elata passim voce per regna omnia & prouincias intonuit, vt quicunq; honorem Dei amularetur, quicunq; legis eiusdem zelo tangeretur, quicunq; salutis animæ procurandæ desiderio inardesceret, seum mundo subduceret, rebusque terrenis valediceret, & re ipsa & exemplo, quod docebat verbo, ostendens, in montium abdita concessit, & vna cum ipso infinita Religiosorum multitudo, qui quidquid in vrbibus & agris possederunt relinquentes, in desertum abieciunt, & intra monasteriorum claustra se abdididerunt, vt inibi penitentiam de commissis agerent, salutem proximi procurarent, Ecclesieque manus auxiliares laboranti & angustiatæ afferrent.

Ioannes Euangelista in visionibus quas olim vidit, hanc imprimis signat: *Eccc ego Ioannes vidi alterum Angelum, ascendentem ab ortu solis, habentem signum Dei vni.* Sanctus Bonaventura de visionis huius explicatione & genuina interpretatione tam certo loquitur, vt eam de alio quopiam, quam de sancto Francisco intelligi posse ad litteram neget; quin id ipsum fide indubitata tenendum credendumq; vult veluti rem exploratissimam. *Fide, inquit, credendum est, quod loquitur de beato Francisco.* Crediderim equidem, sanctum S. Franciscum hunc vitæ Scriptorem, zelo quodam & pio erga Seraphicum Patrem suum affectu ad hoc ce scribendum motum fuisse. Quidquid à parte rei sit, visio hæc res alias etiam tangit, scilicet Angelum hunc, ceu partis æterni legatum

Cōparatus Matthathie S. Francisci.

Apoc. 7.

S. Franciscus Angelo Apocal. colatus.

gatum ac præconem descendisse, & quamdã hominibus securitatem præstitisse, utpote destinatum ad impediendum, ne quis vllum terræ detrimentum afferret, & iustitiæ æternæ ensem ab orbe auerteret, dicens: *Nolite nocere terræ & mari.* Quæ etiam apte satis ad gloriosum patrem Franciscum referantur: venit namque ipse reuera, ad Ecclesiam propugnandam, pacem in illam inferendam, Dei aduersus peccatores exacerbati iram auertendam, iustitiæque eius furorem rati-gandum. Vnde de illo dici non immerito queat, quod olim de alio Sacerdote illustri scriptum: *Ecce Sacerdos magnus, qui in diebus suis placuit Deo, & inuentus est iustus, & in tempore iracundie factus est reconciliatio.* Est enim beatus Franciscus sacerdotio minime fuerit insignitus, magnus tamen existit Patriarcha, & amplissimi ordinis fundator, qui suo tempore Deo summopere placuit, inuentus est iustus, & illo indignante & irato, pacem & reconciliationem mundo peperit.

Hæc igitur sunt, Auditores Catholici, quæ pro temporis breuitate de sancti huius viri vita, reuelationibus & mirabilibus dicenda mihi occurrerunt. Hoc est, principium, progressus & finis, id est, introitus, vita & exitus beati & gloriosi viri sancti Francisci: hoc est, gratiarum, perfectionum & meritum eius compendium. Omnis mundus habet in sancti huius viri vita, quod admiratur, & admirando imitatur, & imitando laudet. *De v m* in sanctis suis: Sapientes & prudentes Philosophos in admirationem rapiat, quod *De v s* illis sua celans mysteria, pauperi huic idiotæ, & rudi eam reuelarit, plusque illi sapientiæ, intelligentiæ & doctrinæ communicarit, quam olim Platoni, Aristoteli, aliisque Philosophis Gentilibus. Artifices mechanici & mercatores habent item quod obstupescant, quod quidam similis conditionis & status, ut puta qui ante mercaturam & negotiationem exercuit, à Deo ad nouum commercium, & rerum spiritualium exercitium vocatus sit: in quo adeo profecit, & tantum lucratus est, & paruo tempore tantum honoris & opum collegit, ut ex quo mundus stare cœpit, fortasse vix

existiterit, qui plus sibi virtutis compararit, plures peccatores conuerterit, pluresque conuersarum animarum manipulos in cœlesti horreum inuexerit.

Vos vero nobiles & aulici, non minus aliis, quod in historia magni huius viri consideretis, & consideratum in vtilitatem vestram trahatis, habetis; quod nimirum ipse honesto natus loco, quique præter amplam & abundantem hereditatem, optatorem vberioremq; sperare in mundo fortunam poterat, viso quod ipse pericula contineret plurima, & quam suam ægre quis in eo salutem operetur, plane ab eo se subduxit, vanitatibus valedixit, honores repudiavit, contubernia sociorum deseruit, negotiationem dimisit, crucem amplexus est, in desertum abiit, solitudinem sectatus est, penitentiam se ad dicit, flagrorum usum induxit, cilicia frequentiora eo auctore esse cœperunt, paupertatem honorauit, secumque statuit satis esse pauperem in domo Domini quam diuitem & opulentum in mundi palatiis agere.

At vos inprimis, ô Religiosi, permultum habetis, quod in sancto hoc Patre imitemini, quod toto vitæ tempore adeo humilis & obediens, in spiritualibus prosperitatibus adeo continens, aduersus mundanas aduersitates inuictus, ad disciplinam sapiens, in regimine rerum prudens, in correctionibus moderatus, in mandando discretus, in tentationibus insuperabilis, ad inspirationes diuinas facile mobilis, in exercitiis laboriosus ac sedulus, in patientia denique existiterit insignis. Ab illo ergo mundi cõtemptrum, vanitatum fugam, voluptatum repugnam & deliciarum valedictionem discite. A magno hoc patre discite, prudentes & religiosi filii, austeritatum praxin, cilicii usum, paupertatis amorem, humilationem, carnis huius refrenationem; discite, inquam, eius rebellionem edomare, contumaciam retundere, passionibus dominari, noctes orando traducere, pie vitam instituere, Deo singulari cum affectu & contentione seruire, & ieiunia sedulo diligenterque colere.

Imitamini, illustres animæ, quæ sub generosi huius ducis insignibus spirituali mili-

Et h h h 3 tiam

Exhortatio
& apostrophe ad Religiosos.

Turpe est
filios à pa-
tris virtute
degenerate

tiam assumistis, imitamini inquam vitam,
exemplum & præclaras magni huius antefi-
gnani virtutes. Discite ab eo humilitatis om-
ni in re exercitium; amorem Dei super om-
nia, sui ipsius renunciationem, propriæ vo-
luntatis resignationem, proprii nihili agni-
tionem, & de viribus suis ac præsumptione
naturali diffidentiam. Si

Dedecus est natis claros habuisse parentes,

Ni studeant illis in viribus esse pares.

Æterna sane vobis infamia ac probrum fo-
ret, Religiosi, si tam illustrem & inclytum
nati patrem, qui tam insignem vobis semi-
tam calcavit, ab eiusdem sanctitate degene-
reris, memoriam eius secus agendo inquie-
tis, regulam negligatis, institutum violetis,
ordinem profanetis, veste eius & insignibus
male utamini, & in nullo illi pares sitis: ca-
vete inquam, ne hoc vnquam crimen com-
mittatis.

Quando vero te, ô beate & æternis digne
præconiis Seraphice Franciscæ, considero ve-
lut hominem in terra agentem, hominem
quendam prodigiosum videre mihi videor,
quin & Angelum humana carne indutum,
Seraphinum incarnatum, & spiritum quen-
dam cœlicum nostra vestitum natura, vi-
dere videor. Doctorem in cœlo promotum,
nouum Spiritus sancti discipulum, tertium
decimum Iesu Christi Apostolum, quintum
Euangelistam vel Ecclesiastem in Ecclesia,
& secundum Angelum noui Testamenti à
Deo missum, vt populis Euangeliū promul-
garet, sublimi doceret, mysteria patefaceret,
ignorantes erudiret, peccatores ad frugem
bonam reduceret, omniumque rerum san-
ctarum ludum publice quodammodo aper-
ret. Si te in Ecclesiæ rebus versantē contem-
plor, vt vnum è validis eiusdem columnis
vnum è immobilibus illius fundamentis, v-
num è generosissimis ac celeberrimis eius-
dem ducibus te intueor; in qua dum te cer-
no, cerno fontem illum exundatissimum è
medio paradysi prorumpentē, è quo turgon-

Gen. 2.

tissimi & amoenissimi fluiui scaturiebāt, qui-
bus vniuersa terræ superficies longe lateque
irrigabatur. Ex te enim, vt viua quadam &
copiosa omnis sanctitatis ac pietatis scaturi-
gine, tot in Ecclesiam illustres & celebres or-
dines emanarunt, qui prædicationibus & bo-
nis, quæ spargunt exemplis, vniuersum mun-
dum irrigant, inque bonis operibus fertilem
reddunt. Dum autē, ô gloriose Patriarcha, in
cœlis te contemtor, ipse mihi persuadeo, te
præter beatitudinem, quæ tibi cum Angelis
& Sanctis omnibus cōmunis est, infinitis om-
nes accidentarię beatitudinis partibus præ-
cellere, paucos vt te superiores credā. Si enim
eo damnatorum apud inferos pœnæ ac tor-
mēta quotidie magis ingrauescat, quo plu-
res eodem descendunt, quos scandalo dato,
& prauis exemplis in perniciem, exitium ac
deinde in damnationem occasionaliter per-
traxerunt; sic vice versa pie credendum est,
quandoquidem tot tuis auspiciis adductu a-
nimæ salutem adeptæ sint, & quotidie etiam
num adipiscuntur, dum regulam tuam & in-
stitutum inuiolate obseruant, gloria tua
crescere & infinitis punctis maiorem indies
fieri, tibi que in beatitudine præ aliis Sanctis
potiores debent. Quamobrem supplices te
rogamus, admirabilis Franciscæ, vt ipse pro
nobis Deum roges, ordinem tuum benigno
respicias oculo, Religiosis tuis benedictionē
impertiaris, influxus illis tuos communices,
constitutiones tuas eosdem edoceas, in pa-
tientia erudias, perseverantiam denique ill-
dem impertes, vt tam ipsi quā nos, regulares
& que ac seculares, laici non minus quam Re-
ligiosi, in eadem viuentes fide, & eidem fa-
mulantes Deo, omnes tandem aliquando vi-
tæ æternæ compotes reddi mereamur, quam
concedere sine exceptione nobis omni-
bus dignetur Pater, & Filius,
ac Spiritus sanctus
Amen.